

АКТ
ЛІСОПАТОЛОГІЧНОГО ОБСТЕЖЕННЯ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ
ПО ВИСОЦЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВУ ФІЛІЇ "ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС"
ДЕРЖАВНОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО
ПІДПРИЄМСТВА "ЛІСИ УКРАЇНИ"

"16" травня 2025 року

с. Висоцьк Сарненського району Рівненської області

На звернення Висоцького надлісництва, Філії "Поліський лісовий офіс", ДП "Ліси України" (далі - надлісництва), лист №5604/34.4.1-2025 від 02.05.2025 року, нами: провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Рівнелісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" Русланом МАЦЕЛИКОМ, провідним інженером-лісопатологом філії «Рівнелісозахист» ДСЛП «Київлісозахист» Вікторією ОРЕШКО, провідним інженером-лісопатологом філії «Рівнелісозахист» ДСЛП «Київлісозахист» Тамарою МАЦКОВОЮ, начальником відділу мисливського господарства, охорони та захисту лісів Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Володимиром КАСЯНЧУКОМ, головний спеціаліст відділу мисливського господарства, охорони та захисту лісів Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Яною ЛИМАР, помічником начальника Висоцького надлісництва Олександром ШАНЬКОМ, інженера лісового господарства ФІЛПІ Дмитра ЮХНЕВИЧ, лісничим Острівського лісництва Романом ТАШКІЛОВИЧОМ, т.в.о. лісничого Вичівського лісництва Миколою ХМАРУКОМ, лісничого Жаденського лісництва Іваном СЕДОВИМ, проведено лісопатологічне обстеження лісових насаджень по надлісництву, що потребують заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік, у відповідності до п. 3, "Санітарних правил в лісах України", затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. № 555 (ЗП України, 1995 р., № 10, ст. 253; Офіційний вісник України, 2016 р., № 87, ст. 2839), в редакції постанови КМУ від 26 жовтня 2016 року №756 зі змінами, що вносяться постановою КМУ від 9 грудня 2020 р. № 1224., (далі - СПЛУ).

Примітка:

- коротка таксаційна характеристика вказана згідно, матеріалів базового лісовпорядкування 2019 року, станом на 01.01.2020 року по ДП "Висоцьке ЛГ";

- у відповідності до п. 5 абзац 10 СПЛУ, повідомлення про появу ознак погіршення санітарного стану лісових насаджень пердставлено;

- лісопатологічне обстеження, проводилося спеціалістами, без наявності відводів під заходи поліпшення санітарного стану лісів;

Насадження обстежені в ході лісопатологічного обстеження на загальгій площі – 62,0 га. Зазначені в лісопатологічному журналі:

Лісництво (сучинице)	Номер кварталу		Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа осередку		Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності	Вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовний запас деревини, що підлягає вирубуванню, м ³ на 1 га	Інтенсивність ураження, %	Ступінь ураження
	загальна	у тому числі площа, можлива для експлуатації				склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, м	середній діаметр, см	запас деревини, куб. метрів на 1 га								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
Жаденське	38	39	9,8	(2)	8,8	8,8	9СЗ1БП	50	0,70	1	19	22	250	4	ВСП	пожежа, стовбурові шкідники	35	14	середня	
Острівське	39	51	7,6		7,6	7,6	10СЗ+БП+ВЛЧ	65	0,80	1	23	24	390	3	ВСП	вітровал, бурелом, стовбурові шкідники	15	4	відпад	
Острівське	46	10	1,5		1,5	1,5	9СЗ1БП	68	0,90	1	24	26	430	3	ВСП	вітровал, бурелом	10	2	відпад	
Вичівське	26	29	1,7		1,7	1,7	10СЗК	53	0,70	1	20	26	295	ОЗЛД(4)	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники	10	3	відпад	
Вичівське	32	4	1,8		1,8	1,8	10СЗК	59	0,80	2	19	22	310	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники	10	3	відпад	
Вичівське	32	5	4,3		4,3	4,3	10СЗК+БП	55	0,80	2	16	20	260	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники	10	4	відпад	
Вичівське	32	18	3,1		3,1	3,1	9СЗ1БП+ДЗ	40	0,70	2	14	16	170	4	ВСП	стовбурові шкідники, стовбурові шкідники	10	6	слабка	
Вичівське	32	19	11,2		4,0	4,0	9СЗ1БП	70	0,70	1А	26	30	400	4	ВСП	стовбурові шкідники, соснова губка	10	3	відпад	
Вичівське	32	26	2,1		2,1	2,1	10СЗ+БП	42	0,80	1	17	18	270	4	ВСП	пожежа, стовбурові шкідники	15	6	слабка	
Вичівське	32	29	0,7		0,7	0,7	10СЗ+БП	54	0,70	2	18	20	250	4	ВСП	стовбурові шкідники	10	4	відпад	
Вичівське	37	32	26,4		26,4	26,4	10СЗК+БП	52	0,80	1А	22	26	400	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники, вітровал бурелом	15	4	відпад	

визначено по підприємству:	62,0				
В тому числі:		відпад	слабка	середня	сильна
	62,0	48,0	5,2	8,8	
Шкідники	7,8	відпад	слабка	середня	сильна
		4,7	3,1		
стовбурові шкідники	7,8	4,7	3,1		
Хвороби	34,2	відпад	слабка	середня	сильна
		34,2			
Коренева губка	34,2	34,2			
соснова губка					
Інші причини	20,0	відпад	слабка	середня	сильна
		9,1	2,1	8,8	
вітровал, бурелом	9,1	9,1			
Захаращеність					
Пожежа	10,9		2,1	8,8	

В результаті лісопатологічного обстеження лісових насаджень надлісництва встановлено, що санітарний стан обстежених насаджень незадовільний на площі – 62,0 га, зокрема:

- Жаденське лісництво – 8,8 га;
- Острівське лісництво – 9,1 га;
- Вичівське лісництво – 44,1 га;

Основною причиною всихання хвойних насаджень є ураження стовбуровими шкідниками. В насадженнях, до складу яких входить сосна звичайна, наявні дерева: дуже ослаблені (III – категорія стану), всихаючі (IV – категорія стану) та сухостійних (VI – категорія стану), уражені та відпрацьовані стовбуровими шкідниками.

Заселеність дерев сосни звичайної, стовбуровими шкідниками, визначається за їх типовими ознаками. У зоні товстої кори (нижня частина стовбура) виявлені пошкодження (при відлученні відмерлої кори, чітко видно ознаки життєдіяльності стовбурових шкідників, а саме маточні та личинкові ходи, шлюбні камери, льотні отвори, а також продукти життєдіяльності, тощо), які наносить шкідник під час заселення імаго та живлення личинок шестишлукчастого короїда-стенографа *ips sexdentatus* (поверхня стовбура в районі поселення зайнята ходами повністю).

На лісовій підстилці відмічено наявність опалих пагонів з ознаками заселення сосновими лубоїдами з родини *Tomicus* (представники - малий сосновий лубоїд *Tomicus minor* та великий сосновий лубоїд *Tomicus piniperda*). Опалі пагони світло зеленого або жовтуватого кольору; мають характерні місця занурення дорослих особин до гілок. У нижній частині стовбура деревостанів V та VI категорій санітарного стану відмічено типові пошкодження тканин стовбура, які наносять ксилофаги з групи деструкторів - Вусачі *Gerambycidae* та Златки *Buprestidae*.

Також в ході обстеження на окремих ділянках виявлено, ураження дерев сосни звичайної кореневою губкою. Ступінь ураження слабка. Характер всихання груповий. Коренева губка виявлена при базовому лісовпорядкуванні.

Додатково оцінюючи (окомірно у відсотках) стан крон та стовбурів, кількість сухих гілок та опалих пагонів, можна сказати про ймовірне заселення стовбуровими шкідниками дерев III - категорії санітарного стану.

У відповідності до п. 17 СПЛУ, під час відбору свіжозаселених стовбуровими шкідниками дерев для рубки, враховується загальний стан таких дерев. Свіжозаселені комахами-камбіофагами дерева підлягають першочерговому вилученню із деревостанів.

В ході лісопатологічного обстеження спостерігається, що насадження є частково пошкоджені в наслідок - стихійного лиха (сильних поривчастих вітрів, вітровалу та бурелому), що пройшли на території надлісництва, в 2024-2025 роках.

Вітровалом та буреломом пошкоджені як хвойні так і листяні породи.

В насадженнях, що обстежуються спостерігається значна частина дерев різних порід зі зламаними навпіл стовбурами і обламаними кронами (з відхиленням стовбура більш ніж на 30 градусів від вертикальної осі) та хмизу за рахунок чого створюється велика захаращеність.

У відповідності до п. 16 СПЛУ, у насадженнях, пошкоджених вітром і внаслідок аварій та стихійного лиха, в першу чергу для рубки призначаються дерева з поваленими чи зламаними стовбурами.

В обстежених насадженнях, спостерігається наявність дерев (осики, берези повислої та сосни звичайної) із плодівими тілами на висоті від 2 до 8 м. Частина дерев перестійна та вражена несправжнім трутовиком (*Phellinus robustus*), сосною губкою *Phellinus* spini, справжнім трутовиком (березова губка) *Fomes fomentarius*. Хвороби викликають строкату гниль стовбура. Характер ураження – поодинокий.

Також відмічається, що наявні дерева які не відносяться до жодної з категорій технічної придатності, тобто в насадженнях накопичується неліквідна деревина.

Спостерігаються насадження уражені лісовою пожежою, які всихають та втратили технічну якість деревини. Записи відсутні в книзі обліку лісових пожеж, «Акт обліку лісової пожежи» не надавався.

За результатами оцінки пошкоджених дерев присутні ділянки із рухливою та стійкою низовою пожежею (знищений живий та мертвий надґрунтовий покрив, поверхнева коренева система та кора деревостанів, повністю або частково знищений підрост та підлісок). Деревина мають ознаки відмирання камбіального шару (камбій – шар живих клітин, розташований між корою та деревиною) стовбура.

Кореневі лапи та кореневі шийки дерев з ознаками обпалу (в окремих випадках більше $\frac{1}{4}$ периметра стовбура), висота нагару сягає від 0,5 до 2,5 м.

Висота нагару стовбура під час стійкої низової пожежі сягала зони перехідної та тонкої кори, що викликало пошкодження камбіального шару та призвело до внутрішнього порушення метаболізму. Горіння лісової підстилки протягом тривалого періоду стійкої низової пожежі негативного впливу на кореневу систему соснових насаджень, що викликало порушення метаболізму та погіршення живлення внаслідок обгорання поверхневої кореневої системи.

Насадження швидко втрачають свої лісогосподарські та захисні властивості. В насадженнях швидкими темпами проходить накопичення низькосортної деревини. Санітарний стан даних насаджень визнано незадовільним.

Висновки та пропозиції:

1. Лісопатологічне обстеження насаджень проведено по надлісництву на загальній площі – **62,0 га**. Обстежені насадження створюють незадовільний санітарний стан, деревина втрачає свої технічні якості, проходить розповсюдження стовбурових шкідників.

2. Для наведення належного санітарного стану лісів, збереження стійкості насаджень, запобігання розвитку патологічних процесів, зменшення шкоди у лісах надлісництва, що завдається шкідниками, хворобами та стихійними лихами, з метою оздоровлення насаджень у максимально стислі строки, за умови недопущення негативного впливу на навколишнє природне середовище, рекомендовано провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів на площі – **62,0 га**, а саме: вибіркові санітарні рубки – на площі **62,0 га**.

3. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів провести в 2025 році дотримуючись максимально стислих термінів. При проведенні заходів з поліпшення санітарного стану лісів передбачити застосування методів та технологій, що передбачають запобігання негативному впливу на стан навколишнього середовища.

4. Рубки провести згідно СПЛУ, термінів та норм передбачених цими правилами.

5. В осередках стовбурних шкідників, вітровалів та буреломів, заготовлену деревину вивозити в максимально стислі терміни, а за неможливості термінового вивезення корувати, лісосічні залишки утилізувати.

6. Осередки стовбурових шкідників та стовбурових гнилей які зафіксовані під час лісопатологічного обстеження, підлягають моніторингу санітарного стану насаджень спеціалістами надлісництва, та у разі не зафіксованого осередку вторинних шкідників на обліку підприємства, вони підлягають обов'язковій фіксації. Вживати додаткові заходи до запобігання їх поширенню та зростанню чисельності.

7. Лісовій охороні надлісництва, вести постійний нагляд за суміжними насадженнями. При виявленні появи осередків шкідників та хвороб лісу, в найкоротші термін проектувати проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Осередки шкідників та хвороб лісу, виявлені лісопатологічним обстеженням, поставити на облік, згідно лісопатологічного журналу.

8. При проведенні відводів, під вибіркові санітарні рубки, в частинах насаджень середнього та сильного ступеня інтенсивності ураження, враховувати факти зниження повноти нижче критичної (у відповідності до діючих СПЛУ), та при фактичному встановленні даних фактів проектувати в місцях інтенсивної рубки проведення суцільних санітарних рубок.

9. Спеціалістам надлісництва, при виявленні червонокнижних рослин та тварин, діяти згідно чинного

законодавства.

10. Лісопатологічне обстеження спеціалістами філії «Рівнелісозахист» ДСЛП «Київлісозахист» було проведене: 15-16.05.2025 року.

Акт складено в 3-ох примірниках:

1-й - філії "Рівнелісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";

2-й - надлісництву;

3-й - Північно-Західне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства;

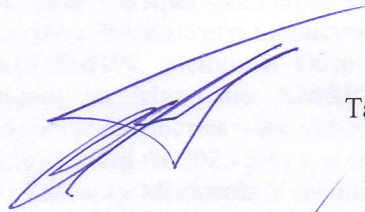
Акт підписали:

Провідний інженер-лісопатолог
сектору моніторингу
стану лісових насаджень
філії "Рівнелісозахист"
ДСЛП "Київлісозахист"

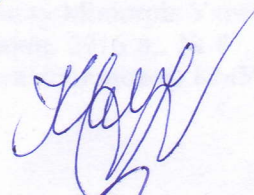
Руслан МАЦЕЛИК

Провідний інженер-лісопатолог
сектору нагляду, обліку та
прогнозу стану лісових насаджень
філії "Рівнелісозахист"
ДСЛП "Київлісозахист"

Тамара МАЦКОВА

Провідний інженер-лісопатолог
сектору нагляду, обліку та
прогнозу стану лісових насаджень
філії "Рівнелісозахист"
ДСЛП "Київлісозахист"

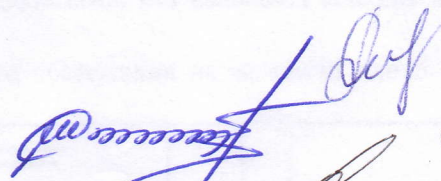
Вікторія ОРЕШКО

Начальник відділу
мисливського господарства,
охорони та захисту лісів Північно-Західного
міжрегіонального управління лісового
та мисливського господарства
Головний спеціаліст
відділу мисливського господарства,
охорони та захисту лісів Північно-Західного
міжрегіонального управління лісового
та мисливського господарства

Володимир КАСЯНЧУК

Помічник начальника Висоцького надлісництва
філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України"

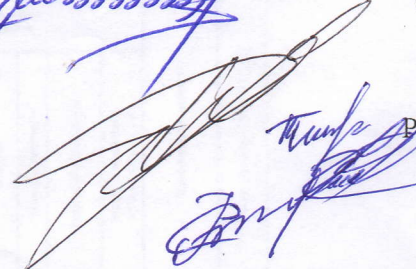

Яна ЛИМАР

Інженер лісового та
мисливського господарства філії "Поліський лісовий офіс"

Олександр ШАНЬКО

Лісничий Острівського л-ва
Т.в.о. лісничого Вичівського л-ва
Лісничий Жаденського л-ва

Дмитро ЮХНЕВИЧ

Роман ТАШЛІКОВИЧ

Микола ХМАРУК

Іван СЕДОВ